

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 61/05-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Babjaka a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť JUDr. J. K., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 20/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 20/99 v období od vydania nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 57/03 zo 4. júna 2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 20/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. J. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť JUDr. J. K. trovy konania vo výške 8 388 Sk (slovom osem tisíc tristoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. E. L., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 61/05-11 z 2. marca 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 20/99 v období od vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 57/03 zo 4. júna 2003.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3112/05 doručeným ústavnému súdu 30. mája 2005, v ktorom chronologicky opísal všetky úkony účastníkov a okresného súdu v napadnutom konaní od podania žaloby. Z obsahu podania okrem iného vyplýva:

„Predmetný spor možno označiť za pomerne zložitý spor po skutkovej i právnej stránke veci, ktorým je sporom susedským viažucim sa na stavbu a dodržanie ochrannej

hranice vo vzťahu k susediacemu pozemku. Vypratanie nehnuteľnosti a náhrady škody sú žalobné petity priamo odvislé od otázky posúdenia hranice medzi pozemkami vo vlastníctve účastníkov konania, vec komplikuje i to, že žalovaná osoba sa nachádza mimo územia SR, pričom zistenie jej pobytu zabezpečoval súd, keďže žalobcovia tento údaj zistiť nevedeli. Právna zástupkyňa žalovanej má horší zdravotný stav, čo sa prejavilo i priamo v konaní, kedy požiadala o vytýčenie termínu až po ukončení svojej hospitalizácie. Za nečinnosť súdu možno označiť obdobie roku 2003 a následne obdobie februára 2004 až po dnešný deň. V súčasnosti má vec pridelenú ako zastupujúci sudca Mgr. D. vzhľadom na dočasné pridelenie zákonného sudcu na Krajský súd v Bratislave.“

Ústavný súd zistil z obsahu sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu, že okresný súd od 4. júna 2003, keď bol vydaný nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 57/03, do 30. mája 2005, keď predložil spis ústavnému súdu, úkonom z 15. decembra 2003 žiadal Katastrálny úrad v B. o zaslanie aktuálnych výpisov z listu vlastníctva, geometrického plánu a kópie katastrálnej mapy k nehnuteľnostiam.

Právna zástupkyňa sťažovateľa doručila 10. júna 2005 ústavnému súdu stanovisko, z ktorého vyplýva, že vzhľadom na vyjadrenie predsedu okresného súdu sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v konaní je opodstatnená.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

Ústavný súd zistil, že okresný súd bol od vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 57/03 zo 4. júna 2003 úplne nečinný a nevykonával žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej. Počas tohto obdobia vykonal iba jeden jednoduchý úkon, a to 15. decembra 2003, keď si vyžiadal aktuálny výpis z listu vlastníctva, geometrický plán a kópiu katastrálnej mapy k nehnuteľnostiam. Za uvedených okolností a vzhľadom na stanovisko predsedu okresného súdu, že „*Za nečinnosť súdu možno označiť obdobie roku 2003 a následne obdobie februára 2004 až po dnešný deň*“, ústavný súd nepovažoval za potrebné analyzovať postup súdu podľa citovaných kritérií; za postačujúcu na vyslovenie porušenia označeného práva považoval v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (II. ÚS 177/03, IV. ÚS 82/04 a IV. ÚS 56/05) zistenú nečinnosť okresného súdu v trvaní takmer dvoch rokov.

V súvislosti s tým ústavný súd pripomína, že sťažovateľ sa žiadnym spôsobom nepričinil o taký stav konania, aký bol zistený v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu prihliadol aj na skutočnosť, že napriek tomu, že ústavný súd už raz vyslovil nálezom, že základné právo sťažovateľa bolo v predmetnom konaní porušené, všeobecný súd neorganizoval svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená [§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila o rozhodnutie (napr. I. ÚS 145/03). Vec je stále na okresnom súde bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej a všeobecný súd mal venovať postupu v tejto veci zvýšenú pozornosť.

Ústavný súd na základe týchto zistení a stanoviska predsedu okresného súdu mohol dospieť k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 20/99 od vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 57/03 zo 4. júna 2003 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci sp. zn. 30 C 20/99 konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk. Sťažovateľ žiadosť odôvodnil okrem iného tým, že *«Vzhľadom na pocit bezmocnosti staršieho občana, ktorý viac rokov býval v demokratickom a právnom štáte (Švajčiarsku), pri ochrane svojich vlastníckych práv je odkázaný na svojvôľu štátneho orgánu, žiadame pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia opustiť doterajšiu rozhodovaciu prax ústavného súdu, ktorý priznáva len symbolickú sumu a z tohto titulu priznať sťažovateľovi sumu minimálne 300.000 Sk (12.500 EUR), aby sa súdy „spamätali“ z doterajšej letargie. (...) Ak zoberieme predmet sporu – teda to, čo je pre sťažovateľa v „hre“ (pokojné užívanie domu v staršom, postpracovnom veku) – potom naša sťažnosť by mala byť opodstatnená...».*

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi. Pri jeho priznaní ústavný súd vychádzal z princípov spravodlivosti a z potreby završenia ochrany základných práv. Sťažovateľ musí za daných okolností pociťovať určitú beznádej vo svojej veci, ak okresný súd napriek tomu, že o zbytočných priet'ahoch v konaní pred ním už rozhodol ústavný súd, vo veci nekonal. Podľa názoru ústavného súdu nemožno pripustiť, aby sa takým spôsobom, aký bol zistený v tejto veci, nerešpektovali a porušovali základné práva účastníka konania pred všeobecným súdom. Takýto prístup všeobecných súdov k nálezom ústavného súdu a k odstraňovaniu príčin vedúcich k záverom o porušovaní základných práv účastníkov ohrozuje dôveru občanov k princípom právneho štátu. Opierajúc sa i o svoje predchádzajúce rozhodnutia (napr. IV. ÚS 139/03, IV. ÚS 140/03, IV. ÚS 307/04) považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi sumu 60 000 Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. E. L.. Sťažovateľ požadoval úhradu trov konania vo výške 8 388 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 8 388 Sk je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb platnej do 31. decembra 2004 a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb platnej od 1. januára 2005 a § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a neodporuje týmto predpisom. Preto ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa úhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2005